

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра технологій виробництва молока та м'яса

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету тваринництва
та водних біоресурсів

Руслан КОНОНЕНКО

“16” 05 2024 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри технологій
виробництва молока та м'яса

Протокол № 5 від “14” 05 2024 р.

Завідувач кафедри

Анатолій УГНІВЕНКО

на засіданні кафедри інформаційних
систем і технологій

Протокол № 10 від “14” 05 2024 р.

Завідувач кафедри

Михайло ШВИДЕНКО

”РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП «Технологія виробництва
і переробки продукції тваринництва»

Анна ЛИХАЧ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Моделювання технологічних процесів у тваринництві

галузь знань : 20 – “Аграрні науки та продовольство”

спеціальність 204 – “Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва”

освітня програма Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

Факультет тваринництва та водних біоресурсів

Розробники: доцент кафедри технологій виробництва молока та м'яса
Чумаченко І.П. кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

старший викладач кафедри інформаційних систем і технологій Саяпіна Т.П.
доктор філософії, старший викладач

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни
«МОДЕЛЮВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ У ТВАРИННИЦТВІ»

спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Магістр	
Галузь знань	<u>20 - Аграрні науки та продовольство</u>	
Спеціальність	<u>204 - Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва</u>	
Освітня програма	<u>Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва</u>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	4	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	Не передбачено	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Курс (рік підготовки)	1	1
Семестр	2	2
Лекційні заняття	30 год.	2 год.
Практичні заняття	.	год.
Лабораторні заняття	30 год.	30 год.
Самостійна робота	60 год.	60 год.
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної

дисципліни

Мета полягає у професійній підготовці фахівців у питаннях моделювання технологічних процесів у тваринництві.

Завданням навчальної дисципліни є оволодіння сучасними теоретичними концепціями моделювання, типовими економіко-математичними моделями технологічних процесів і практичне застосування їх в умовах виробництва.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері технології виробництва і переробки продукції тваринництва.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

фахові, спеціальні компетентності (СК)

СК 4. Здатність моделювати та проєктувати технологічні процеси виробництва і переробки продукції тваринного походження.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 4. Застосовувати сучасні математичні методи, інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для досліджень і розробок у сфері технологій виробництва і переробки продуктів тваринництва.

ПРН 6. Будувати та досліджувати моделі технологічних процесів виробництва і переробки продуктів тваринництва, оцінювати їх адекватність, визначати межі застосовності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- сучасні прогресивні технології виробництва продукції тваринництва у обсязі необхідному для вирішення виробничих завдань;
- методологічні принципи моделювання технологічного процесу виробництва того чи іншого виду продукції тваринництва;
- типи моделювання, їх суть і методичні підходи до моделювання технологічних процесів у тваринництві.
- прийоми математичної формалізації умов економічних та технологічних процесів у тваринництві;
- типові економіко-математичні моделі технологічних процесів у тваринництві.

вміти:

- науково обґрунтувати технологічну схему процесу виробництва продукції тваринництва для певного господарства з врахуванням основ відтворення стада, кормової бази та рівня годівлі тварин, системи утримання і використання тощо;
- обґрунтовувати і ставити виробничі завдання;
- математично формалізувати умови функціонування системи в економічному середовищі при певних обмеженнях, відобразити ці умови у формі математичних нерівностей і рівнянь;
- розробити концепцію побудови конкретних економіко-математичних моделей для їх реалізації в існуючих пакетах прикладних програм ПК;
- на основі нормативних документів, застосовуючи обчислювальну техніку і методичні принципи, вміти розробляти різні види моделей технологічного процесу виробництва продукції тваринництва.

Сучасний спеціаліст повинен володіти не лише фаховими знаннями, а й уміти співвідносити фахову інформацію з нормативно-правовим полем (національним та світовим),

уміти якісно та оперативно шукати інформацію, готувати електронний інформаційний продукт для забезпечення професійної комунікації та звітності.

Завдання курсу є оволодіння сучасними теоретичними концепціями моделювання, типовими економіко-математичними моделями технологічних процесів та практичне застосування їх в умовах виробництва.

Практична спрямованість курсу відображена у націленості на використання сучасних інформаційних технологій та ресурсів, здобуття практичного досвіду для професійної діяльності у майбутньому.

Для вивчення дисципліни необхідними є знання основ інформатики, володіння офісними програмними продуктами, роботою в локальній мережі та Інтернеті.

Засвоєння матеріалу забезпечується на лабораторно-практичних заняттях та під час самостійної роботи у комп'ютерних лабораторіях з локальною мережею і виходом в Інтернет, а також зі встановленим сучасним програмним забезпеченням. Курс передбачає модульно-рейтингову систему оцінювання.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

– повного терміну денної (заочної) форми навчання;

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	Тижні	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи моделювання технологічних процесів у тваринництві													
Тема 1. Теоретичні основи математичного моделювання економічних процесів.	1-2	7	1		2		4						
Тема 2. Система як категорія наукового пізнання. Системний підхід до вивчення об'єкту дослідження.	3-4	8	2		2		4						
Тема 3. Моделювання, як метод наукового пізнання та інструмент управління виробництвом продукції тваринництва	5-6	8	2		2		4						
Тема 4. Основи економіко-математичного моделювання виробничих систем	7-8	7	2		2		3						
Разом за змістовим модулем 1		30	7		8		15						
Змістовий модуль 2. Загальний принцип побудови математичних моделей оптимізаційних задач та їх вирішення на ПК													
Тема 5. Основні етапи моделювання виробничих систем. Схема. Дослідження модельованої системи і постановка задачі.	9-10	8	2		2		4						
Тема 6. Формалізація задачі. Розробка математичної моделі та форми її запису.	11-12	8	2		2		4						
Тема 7. Принцип побудови математичної моделі	13-14	8	2		2		4						

оптимізації раціонів та складу комбікормів для різних видів с.-г. тварин													
Тема 8 Коротка характеристика сучасних світових технологій виробництва продукції тваринництва	15-16	6	2		1		3						
Разом за змістовим модулем 2		30	8		7		15						
Усього годин		60	15		15		30						
Змістовний модуль 1. Інформаційні технології у галузі тваринництва													
Тема 1. Інформаційні технології в галузі тваринництва	1-2	14	4		3		7						
Тема 2. Інформаційні ресурси в галузі	3-4	16	4		4		8						
Разом за змістовим модулем 1		30	8		7		15						
Змістовний модуль 2. Візуалізація і презентація даних дослідження													
Тема 3. Візуалізація даних дослідження	5-6	12	3		4		5						
Тема 4. Презентація даних дослідження	7-8	18	4		4		10						
Разом за змістовим модулем 2		30	7		8		15						
Всього		60	15		15		30						
Разом		120	30		30		60						

3. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (стаціонар)
1	Розробка моделей оптимізації раціонів для різних видів тварин і вирішення їх з використанням програм на ПК на прикладі задачі з оптимізації раціонів для корів. Визначення переліку змінних, системи обмежень та побудова числової моделі (індивідуальне завдання).	2
2	Вирішення на ПК індивідуального завдання задачі з оптимізації раціону для дійної корови (контрольна робота).	2
3	Розробка моделей оптимізації складу комбікормів для різних видів тварин і вирішення їх за використання програм на ПК на прикладі задачі з оптимізації складу комбікорму для свиней.	2
4	Вирішення на ПК індивідуального завдання задачі з оптимізації складу комбікорму (контрольна робота).	2
5.	Розробка моделей оптимізації структури стада великої рогатої худоби і вирішення їх за використання програм на ПК на прикладі задачі викладеної у методичних вказівках.	2
6	Вирішення на ПК індивідуального завдання задачі з оптимізації структури стада великої рогатої худоби (контрольна робота).	2
7	Розробка моделей оптимізації структури стада свиней та вирішення їх з використанням програм на ПК на прикладі задачі викладеної у методичних вказівках.	2
8.	Вирішення на ПК індивідуального завдання задачі з оптимізації структури стада свиней (контрольна робота).	1
Всього		15
1	Об'єкти текстового документа.	2
2	Використання MS Excel при обробці інформації.	2
3	Програмне забезпечення.	2
4	Візуальне подання інформації.	2
5	Підготовка презентаційних матеріалів.	2
6	Створення ментальної карти дослідження	2
7	Пошук та аналіз інформації.	2
8	Засоби комунікації та представлення власних досягнень.	1
Всього		15
Разом		30

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Розробка моделей оптимізації раціонів для молодняка великої рогатої худоби та вирішення їх на ПК	5
2	Розробка моделей оптимізації раціонів для коней та вирішення їх на ПК	5
3	Розробка моделей оптимізації раціонів для овець і кіз та вирішення їх на ПК	5

4	Розробка моделей задач із оптимізації складу комбікормів для молодняка великої рогатої худоби та вирішення їх на ПК	5
5	Розробка моделей задач із оптимізації складу комбікормів для коней та вирішення їх на ПК	5
6	Розробка моделей задач із оптимізації складу комбікормів для овець і кіз та вирішення їх на ПК	5
Всього		30
1	Візуалізація даних (Prometheus)	3
2	Відкриті дані для бізнесу	2
3	Основи управління командами та проектами в ІТ. Підготовчий (Prometheus)	10
4	Цифрові комунікації в глобальному просторі	5
5	CASE STUDY: як вирішувати складні завдання в бізнесі та в житті (Prometheus)	5
6	Word та Excel: інструменти і лайфхаки (Prometheus)	5
Всього		30
Разом		60

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- захист лабораторних робіт;
- самостійні роботи;
- розрахунково-графічні роботи

6. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (лабораторні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань).

7. Методи оцінювання.

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- презентації та виступи на наукових заходах.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамен та заліки у НУБіП України».

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків

90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

1. Електронний навчальний курс розроблений на базі платформи <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=215>.
2. Електронний навчальний курс розроблений на базі платформи LMS Moodle <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2321>.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Кадиевский В.А. Математическое моделирование агропромышленных комплексов и систем. – К.: 1983. – 95 с.
2. **Чумаченко** І.П. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ до виконання лабораторних робіт з дисципліни “Моделювання технологічних процесів у тваринництві” для студентів освітнього ступеня “Магістр” спеціальності 204 – “Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва”. К: 2021. 78с.
3. Григорків В.С., Григорків М.В. Оптимізаційні методи та моделі. Підручник / Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. 400 с.
4. Основи математичних методів дослідження операцій: навчальний посібник / Є.А. Лавров та ін.; Національний університет біоресурсів і природокористування України, Сумський державний університет. К.: ЦП "Компринт", 2015. 452 с.
5. Пономаренко В. С., Мінухін С. В., Знахур С. В. Теорія та практика моделювання бізнес-процесів : монографія. Харків : Вид. ХНЕУ, 2013. 244 с.
6. Попрозман Н.В., Клименко Н.А., Забуранна Л.В., Попрозман О.І. Математичні методи і моделі в аграрній та природоохоронній галузях: Навчальний посібник. К:ТОВ “Аграр Медіа груп,- 2013. 292с.
7. Трибрат Р.О. Моделювання технологічних процесів тваринництва: Курс лекцій. Миколаїв: МДАУ, 2012. 127 с.
8. Microsoft Office – допомога та навчання. <https://support.microsoft.com/uk-ua/office>
9. Довідка Google. <https://support.google.com/?hl=uk>
10. Навчальна платформа Coursera. <https://www.coursera.org/>
11. Навчальна платформа edx. <https://enterprise.edx.org/nuolesou>
12. Навчальна платформа Prometheus <https://prometheus.org.ua/>
13. Microsoft Learn. <https://docs.microsoft.com/uk-ua/learn/>
14. Законодавство України. <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
15. World Intellectual Property Organization (WIPO). – www.wipo.int/portal/index.html.en
16. Національна бібліотека імені В.І. Вернадського. <http://www.nbuv.gov.ua>

17. Національна Парламентська бібліотека України. <http://www.nplu.kiev.ua>
18. Державна наукова сільськогосподарська бібліотека Української академії аграрних наук. –<http://www.dnsgb.kiev.ua>
19. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. <http://www.kmu.gov.ua>
20. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики України. <http://www.minagro.gov.ua>
21. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. <http://www.mon.gov.ua>
22. Офіційний сайт Міністерства охорони навколишнього середовища України. <http://www.menr.gov.ua>
23. Food and Agricultural Organization. <http://www.fao.org>
24. Access to Global Online Research in Agriculture (AGORA). <http://www.aginternetnetwork.org>
25. Державне агенство з питань науки, інновацій та інформатизації України <http://dknii.gov.ua/>